

“D’ací a tres anys, qui recordarà que CAM, Bancaixa i Banc de València van existir?”

S'apunta a la politització dels òrgans de govern, a la política d'expansió territorial, al control polític, a l'excessiva exposició al sector immobiliari... Quin va ser, a parer vostre, el pecat capital del sistema financer valencià?

—En primer lloc, m'agradaria fer un aclariment, sobre algunes coses que es diuen amb molta lleugeresa. No estic d'acord amb els qui atribueixen els mals del sistema financer a la cobdícia innata al capitalisme. Als americans no els falta raó quan diuen que atribuir les bombolles a la cobdícia és com atribuir a la llei de la gravetat que caiguen els avions. La cobdícia, com la llei de la gravetat, no ho explica tot. D'una altra banda, s'atribueix la responsabilitat d'això que passa al Banc d'Espanya (BE), en la condició de supervisor. Des del meu punt de vista, el supervisor no ho ha fet bé ni en l'etapa d'expansió ni en la crisi, però això no el fa responsable d'allò que passa. És com confondre el policia amb el delinqüent.

—**Aleshores, per què algunes entitats estan com estan?**

—Jo crec que hi ha diversos responsables, els primers dels quals són els tècnics de bancs i caixes. En segon lloc, hi ha responsabilitat en els òrgans de govern, que no han complert les seues funcions de fiscalització i de control, en part perquè no es complia la legislació, que diu que han de ser persones de prestigi reconegut en el camp de l'economia i les finances. I en tercer lloc, hi ha una responsabilitat brutal dels governs autonòmics. En el nostre cas, la Generalitat no ha sabut jugar les seues cartes quan li corresponia, ha estat irresponsable i no ha entès algunes coses que, en economia, són bàsiques. La primera és que l'economia té molt poques lleis però qui les oblidava corre el risc de ser apunyalat per l'esquena. La segona qüestió és que han confós el mercat polític amb el mercat econòmic.

Del 1999 al 2006, Jordi Palafox (València 1952) va ser membre del consell d'administració de Bancaixa. Des d'allí, aquest catedràtic d'història i institucions econòmiques de la Universitat de València va detectar alguns dels símptomes que finalment han desfermat el desballestament del sistema financer valencià. La història demostra, segons Palafox, que “sense banca pròpia hi haurà oportunitats de negoci i de desenvolupament que es perdran”.

Els polítics del PP, que tenien majoria absolutíssima, es pensaven que les decisions econòmiques que prengueren serien assumides per l'opinió pública sense contemplacions.

—**Però el BE n'era el supervisor.**

—Ara és acusat d'actuar amb retard, però cal tenir en compte que el BE ha d'actuar amb peus de plom. Perquè si actua abans de temps provoca el pànic i enfonsa l'entitat. En canvi, si fa cas de les promeses de les entitats —que sempre diuen que solucionaran els seus problemes— pot passar que arribe tard, com en el cas de la CAM. Si bé no estic en absolut d'acord amb tot això que ha fet el BE, atribuir-li una part tan gran de la crisi és no voler veure la responsabilitat que tenim nosaltres.

—**A Alacant senten que la CAM ha estat el cap de turc dels excessos immobiliaris que també afectaven unes altres entitats. Ara per ara, dels possibles candidats que s'han adreçat al BE per a comprar l'entitat, quina és la millor opció per als interessos econòmics i socials valencians?**

—No puc decantar-me per cap. En tot cas, la millor opció serà aquella que respecte tant com siga possible la capa-

citada de decisió des d'Alacant; aquella que entenga que l'arrelament al territori és important i que estiga disposada a mantenir la xarxa i els professionals que ja hi treballen. Amb tot, crec que l'estratègia de l'empresa compradora haurà d'integrar la CAM a la seua xarxa i eliminar els centres de decisió que fins ara havien estat a Alacant.

—**És irremediable la pèrdua de la marca comercial?**

—És inevitable. D'ací a tres anys qui recordarà que CAM, Bancaixa i Banc de València van existir?

—**Tot això també passaria si fa deu anys haguera recedit la idea de fusionar CAM i Bancaixa?**

—És una pregunta que m'he fet moltes voltes, però no en tinc cap resposta. Em fa l'efecte que si s'haguera fet la fusió, ara tindríem el conjunt de la fusió nacionalitzat. Crec que amb les normes que hi havia, l'intervencionisme, l'absència d'oposició política... era difícil de pensar-hi.

Al País Valencià no hi ha oposició política i això no es valora prou. Ací passa una cosa: que en un mercat, el de la política, que ha de ser naturalment competitiu, ens trobem que no hi ha

competència. I un mercat on no hi ha competència no és cap mercat. Això passa igual a la política que a l'economia. Crec que, per ommissió, la responsabilitat del Partit Socialista en l'afer del sistema financer és descomunal. S'han dedicat als seus interessos i s'han transformat en un grup de professionals que tenen per objectiu mantenir el lloc de treball.

—**Des del PSPV es culpa la Generalitat de la situació.**

—Però què van dir contra la fusió de Bankia? Res. Què van dir d'Olivas com a president de Bancaixa? Res. Aleshores, de què es queixen ara? A l'assemblea de Bancaixa, la fusió amb Bankia es va aprovar per unanimitat, sense cap objecció dels socialistes.

—**Però Bancaixa tenia cap més opció que no fora integrar-se en una entitat més gran?**

—Evidentment que sí. Crec, en tot cas, que va faltar capacitat negociadora. Quines eren les altres opcions? Haver fet pressió, per exemple, perquè foren possibles les fusions interterritorials. Era una opció que hi havia sobre la taula i que es podia haver abordat. Però l'opció del consell i l'equip direc-

tiu era esperar-se sempre a la segona onada de fusions. Durant moltes setmanes es vantaven de poder quedar al marge de les fusions i, com de la nit al dia, es van trobar pressionats pel Banc d'Espanya.

—**Van pecar d'innocència, respecte als aires que venien de Madrid?**

—Jo crec que José Luis Olivas té una dilatada experiència política. Ara bé, ell pensava que les coses a Madrid funcionaven com a València, on, prengues la decisió que prengues, mai no passa res. Però ara no jugaven a la divisió regional. A base de dir que València enlluernava el món, van perdre de vista que València és una modesta ciutat de províncies que ha fet coses que estan bé, però que no és una gran metròpoli. Els responsables de Bancaixa no han sabut veure que a Madrid les coses funcionen diferentment. A mitjà termini passarà que els directius de Bankia que han estat aportats per Bancaixa, se n'aniran al carrer. La petjada de Bancaixa a Bankia, d'ací a uns quants anys, serà invisible. De Bancaixa, en quedarà una fundació, una caixa sense activitat financera i una obra social minúscula.

—**Què us sembla que José Luis Olivas no haja dimitit com a president de Bancaixa?**

—La situació en què es troba José Luis Olivas és certament singular i, a parer meu, insostenible. Crec que és el moment en què ha de mostrar la seua generositat i fer un pas cap arere, pel seu bé i sobretot pel de tots els valencians, que no anem bé de prestigi ni a Espanya ni davant dels inversors internacionals. No podem assistir a una segona versió de l'etapa Camps.

—**La nacionalització del Banc de València (BV) és el seu final?**

—Òbviament. Això que ha passat al BV és pitjor que això de la CAM. Quan es va fer la fusió es va dir que la situació del BV era molt diferent d'això que ara es veu. Madrid està irritada, amb raó, perquè no hi ha hagut informació clara a l'hora de concretar el SIP. Ara, una volta feta la intervenció per part del Banc d'Espanya, caldrà vendre el banc al millor postor i integrar-lo en una xarxa. En definitiva, d'ací a quatre anys no existirà el Banc de València.

—**Quan, l'any 1994, Bancaixa va comprar una part del banc i va prendre'n el control, allò es va viure com**

una gran victòria financera. Quina és la mesura de la derrota que ara vivim?

—És una gran derrota de tots els valencians, dels qui són accionistes i dels qui no ho són. No fa ni deu anys havíem de ser uns actors rellevants en el panorama financer espanyol, amb la tercera i la quarta caixes i un banc mitjà en bona posició. Que en un any tot això haja desaparegut és un desastre que ens hauria de fer pensar.

—A la dècada dels 20, la compra del BV per part d'alguns prohoms es va interpretar com un símptoma d'una classe dirigent amb aspiracions burgeses. Quines conseqüències pot tenir, ara, la dilució en l'accionariat del BV de les nissagues valencianes?

—Els anys recents, la presència d'aquestes nissagues tampoc no ha tingut conseqüències visibles. Però es evident que el fet de tenir un banc a València ha facilitat el finançament de famílies i d'empreses d'aquí, si més no fins que es va capbussar en el sector immobiliari.

—A meitat del segle XIX, una crisi posà fi a les dues principals entitats de crèdit valencianes, la Societat Valenciana de Foment i el Crèdit Mobiliari Valencià. Hi ha símils entre això que passa ara i allò altre?

—És clar que hi ha similituds, moltes. La banca valenciana, a mitjan segle XIX, era de les més dinàmiques d'Eu-

FRATS I CAMPS

“Això que ha passat amb la banca rebla la invisibilitat dels valencians”

ropa. Hi havia dues o tres entitats potents des de la perspectiva de la banca industrial. Aleshores, va passar amb el ferrocarril una cosa similar a això que ens ha passat a nosaltres amb el totxo. Es produí una bombolla de la qual també va participar el sistema financer,

quan la bombolla va petar, cap a l'any 1865, darrere se'n van anar també els bancs. A conseqüència d'això, vam estar cent anys sense banca pròpia.

—Quines conseqüències hi haurà de l'actual desballestament si ens atenem a les lliçons d'allò que va passar amb el ferrocarril l'any 1865?

—En primer lloc, no hi haurà tanta disposició de crèdit. Podem discutir si la desaparició de CAM, Bancaixa i Banc de València la cobriran el Banc Santander, el BBVA,..., però és clar que no hi haurà tant finançament. A més, canvia el nivell de relació. No és igual tractar amb una entitat d'aquí, que coneix el client, les característiques de les empreses, els actors polítics...

En segon lloc, si no tens banca pròpia és molt més difícil de poder tenir grans empreses. Pots entrar en sectors de modesta necessitat de capital, però per a entrar en unes altres que requereixen més múscul financer necessites una quantitat de diner que només és disponible en una entitat gran. El teixit de microempreses que tenim ara per ara és resultat de la inexistència d'un sistema financer propi i potent durant el procés d'industrialització. De fet, el BV, quan el van comprar Villalonga i Noguera a la dècada dels 20, primer de tot es va dedicar a l'exportació cítrica, perquè fins aquell moment els qui ho finançaven eren els importadors britànics, que pagaven per endavant tot el procés, però es quedaven la major part dels beneficis. En canvi, si eres exportador i tens una banca que et finança, pots vendre al preu de la subhasta, que és més alt, i no al preu del camp, on hi ha tots els productors tractant de vendre al mateix temps i baixen els preus. Al remat, són més beneficis per als inversors d'ací. Sense banca pròpia, hi haurà oportunitats de negoci i de desenvolupament econòmic que es perdran pel camí.

I, finalment, això que ha passat amb la banca rebla la invisibilitat dels valencians. Som una societat invisible, gràcies a l'esforç tan lamentable que fem. La manca d'elements de referència financera agreujarà aquesta invisibilitat.

—En definitiva, serem de segona.

—Ho érem ja, però si hi havia cap possibilitat que fórem de primera, l'hem dilapidada.

Violeta Tena

El conseller incòmode

A Jordi Palafox, el PSPV-PSOE, per intermediació de Joan Romero, el va proposar per a formar part del consell d'administració de Bancaixa l'any 1998. Després de rumiar-s'ho, va acceptar la proposta, tot i ser conscient que la seua posició dins el consell seria “complicada”. L'entitat vivia una etapa d'expansió i entre els membres de l'òrgan de control s'havia imposat, com ell mateix diu, la màxima de “cobra i calla”. “La majoria dels membres del consell, tant els nomenats pel PP com els del PSOE, tenien coneixements limitats d'economia o tenien una altra percepció de quina era la seua funció en el consell, la qual cosa em deixava en una posició molt incòmoda –lamentava aquest catedràtic de la Universitat de València—. Per falta de competència o d'interès, el consell no feia les funcions que havia de fer.” Fou l'etapa de l'expansió territorial, de projectes com Terra Mítica, o Ribera Salud, i de l'exposició al sector immobiliari. Als advertiments sobre el risc que això comportava, Palafox sempre trobava la mateixa resposta: “Entrem en una nova economia immobiliària.” L'any 2006, quan José Luis Olivas ja era president de Bancaixa, Palafox dimití. “Van ser vuit anys d'aprenentatge”, assegura.